

ris concupiscentiam ad lauream martyrii :
cum S. Petro Damiano ser. 22.

1454 Et quidem pulchra est Montani
translatio ex Hebreo : *Vocabuntur in ea cer-*
vi justitiae. Translatione perita (ait ille) à

magnis cervis, & totius gregis ductoribus.
Quid luculentius pro Xaverio, ac sociis
Japonem primum ingredientibus Evangelium
evulgatur? Nonne illi reliquorum hac in

expeditione ducēs, ac ductores generosi fure-
runt? loquor signatim de uno Xavero. Ve-
rē ille *cervus justitiae*, totius gregis ductor
præstantissimus. Primo quia currendi facul-
tate perniciissimus, ad peragrandum orbem

velociissimus, ut Evangelium prædicaret.
Hunc virum suis coloribus depinxisse vi-
detur Jacobus moriturus sub nomine filii

fui Nephthalī, Genef. 49. 21. *Nephthalī*
cervus emissus, & dans eloquia pulchritudi-

nis. De Evangelio Prædicatore explicat Ly-
*ranus, qui *cervus* dicitur ob celeritatem ad*

discurrentem totū orbe; emissus, quia non
suo, sed divino arbitrio exit ad prædicandū.

Eloquia pulchritudinis sunt verba sa-
crae Scripturæ, qua pulchritudine sua in

infidelium animis Xaverius excitavit, & in-
cendit amores, ut innumeris ad Christum

traducti sint, & sanguinem vitamque pro il-
lo effuderint. Hæc luculentier apparent in

nostro Xavero, & cadunt rectissime in ejus
magnalia. Cujus illa sunt verba apud Habacuc

3. 18. Ego autem in Domino gaudebo,
& exultabo in Deo Jesu meo. Deus Do-

minus fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi
cervorum. Nam S. Hieron. putat verba esse

viri Apostolici, qui gratias Deo agit pro
dono expeditionis, & agilitatis ad omnia

mundi impedimenta transilienda, ut Christum
Jesum annunciet, sed Jesuita singu-

latum noster videtur ostendi, qui Dei ope
instructus, agillimè totum ferè orbum pera-

gravit, ardua omnia, labores, dolores, & cru-
ces transiliendo, & calcando pro animarum

salute. Unde in iudicio apud Summum Pon-
tificem à Sacra Rotæ Auditoribus lato de

mira Xaverii nostri Sanctitate, sic habes :
Transfretavit maria, permeavit solitudines,

superavit montes, peragravit vastissimas re-
giones, adiit barbaras, & efferatas nationes,

plures vidi iste Provincias, & Regna, quām
plerique alii civitates, & oppida. His omni-

bus expeditionibus peractis, absolvit Xa-

verius (undecim annorum curriculo) duos

decim millia Leucarum, quas horarias vo-

cant: uti observatur in Praefatione ad ejus

vitam vulgari idiomate traductam, & lati-

no scriptam à Turfellino nostro. Assidue

pedibus iter faciebat, & Japonios equites

citato gressu persequebatur, talari veste

nunquam deposita, & quidem sarcinula

onustus. Ea facilitate, & perniciitate excur-

rebat omnia excursu frequenti flagrans

animarum zelo; ut de illo prædicati jure

merito queat quod de Paulo (qui bis mille

leucas in prædicatione absolvisse putatur)

prædicavit Sanctus Chrysostomus hom. 1.

de ejus laudibus: Terram ac mare, Græciam

similque barbariem, omnemque prorsus, quan-

ta est sub calo, regionem quasi volitans circum-

ivit, non simplici labore, veluti in vacuum iti-

nera percurrent; sed peccatorum spinas pari-

terque evellens, & verbum seminans ubique

pietas, fugans errores, veritatem reducens,

paræ,

Xaverius

robur aſcen-

per mediam noctem malitiam. Nisi malis

dentis auro-

ra, id eft,

Virginis Ma-

tris.

paræ,

Ejusque Martyres. Cap. III. 423

quod fieri Duce solet post peractam pugnam,
& prostratos hostes. Porro spolia hostibus
erupta in bellica Evangelii expeditione sunt
idola Gentilium, errores, fana, quæ mu-
tata sunt in Christianas Ecclesias. Hoc spe-
ciei seu pulchritudinis Ecclesiae, id est Ma-
ria, proprium est: quæ idcirco aurora ap-
pellatur, & auroræ hujus cervus, & robur
Xaverius, per quem ipsa admirabilis exitit,
cum hostibus dimicaciones habuit, & trium-
phos egit.

1460 Observa etiam cursim appellari Xa-
verium vim, & robur aſcenſus auroræ; for-
ſam ut offendetur, ejus prædicatione, &
doctrina ingentem Martyrum copiam pro-
venturam. Nonne vulgare eft, à vi & robo-
re auroræ odorem effe, coloremque roſa-
rum purpureum? Sic Maro in ſuo de Rosa
Poemate. Nonne aſcendens aurora purpu-
rea, ſeu roſea dicitur, purpureas ſpargens
Rofas?

Ecce vigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas aurora fines, & plena Rosa-
rum Atria.

1461 Atqui per ſanguineas Rosas bellififi-
mæ Martyres defigunt, ſape diximus. Mag-
nus itaque ex vascillis Japoniorum infula
Rosarum, id eft Martyrum prouentus, quem
unius auroræ robori, id eft Xaverii doctri-
næ, acceptum referas. Habeas de Apostolico
hoc viro, verèque Japoniorum Apostolo in Urb. VIII
Bulla ſuæ canonizationis: *Per spinas longiſſi-*
ma itinera conficiebat ſapiens nudis pedibus.
Quidquid calcabat Xaverius

calcabat
Reges virtutum federabuntur, id eft, conve-
*nient, aut uniuersit in unam Ecclesiae Chi-
ristiane familiam, aut jugum; opera quidem
industria, & labore, doctrina, & sanctitate
unius viri dilecti dilecti, id eft dilectissimi
Deo, & hominibus: unde explices; *Reges*
virtutum dilectissimi Xaverii erunt: ipse Im-
*peratores, & Reges copiosissimi totos Ro-
manæ Ecclesiae mancipabit. Ut verò appa-**

rebat ad viros Jesuitas, duce Xaverio, hæc

spectare, premenda funt ante lapſa verba:

Animalia tua habitabunt in ea. Hebraicè

haibath, quod redditur à multis; societas

tua, vel viri societatis tua; congregatio, ca-

ſtra tua habitabunt in ea. Hos itaque praedi-

cit incubituros ſolertiaſſime Evangelii præ-

dicatiovi; quibus verba ſuggeret potentia-

ſima, ut infidelibus lucem inferant Evan-

gelicam, & triumphos agant de idololatria

gloriosissimos. Sed unde illis, quæſo, favor

runt, auxiliūque manifellum? Certe favo-

re, & auxilio cæleſti ſuppetiata illis eft

Virgo Mater, ſine cuius benevolentia, &

auxiliū luce impoffibilis eft infidelium con-

verbi ab idololatria ad veram fidem. Prop-

*terea subtextit Vates: *Et ſpeciei domus di-**

videre ſpolia. Domus species, ſeu pulchri-

tudo folet appellari mulier: Ecclesiae autem

species, & pulchritudo eft procul dubio

Deipara ſanctissima. Sic appellari à Davide

putat Arnobius, in cuius rei confirmatione

*ad fert illud Psal. 46. 5. *Speciem Jacob,**

quam dilexit. Et quidem merito, nam uti

Gerfon obſeruat in Alphab. 82. à littera B.

Forma Mariæ tam graia, & tam incredibi-

li formositate refulgens inventa eft, ut con-

cupiceret Rex ſpeciem ejus, & ob illius for-

matum acciperet ipfe formam ſervi. Ad Vir-

ginem ergo, quæ domus Dei pulchritudo

eft, ſpectare autemat Regius Poeta manu-

bias de hostibus triumphatis distribuere;

P. Ild. de Flores de Agone Martyr.

N n 2

Societas Ie-

plantationem Domini ad glorificandum appel-

lat: cui nomenclationi confronat translatio il-

*la; *Vocabuntur in ea arbores justitiae.* Ejus-*

modi ſunt vires Jesuitæ, plantati in hac mi-

nima Iefu familia; & transplantati in Japo-

niorum, & Sinarum regna, ad glorificandum.

Vatablus, ad glorificandum me in illis. Hoc Vatab-

nus, & ſatis notum ſocietatis noſtræ ſtem-

ma: ad majorem gloriam Dei. Ad hanc glo-

riam adſpiravit Ignatius Xavier, & qui eos

ſeetiſtunt in animarum conversione: ideo ho-

noribus in Societatem noſtram Ignatius adi-

tuum obſtruit ſpeciali voto, ut nihil omnino ha-

beamus in vita propositum, niſi unius gloriam

Dei.

1464 Subdit Vates de iis ipſis, quos fortes

*jufitiae appellaverat; *Et ædificabunt deserta Iſai. 51.**

à ſeculo, & ruinas antiquas erigent, & in-

ſtaurabunt civitates desertas in generationem,

N n 2

*In infinita fo-
boles anima-
rum à Xa-
verio, & so-
ciis conver-
sae.*

*Tigur.
Vatabl.*

Isai. 18. 2.

*Tigur.
Vatabl.*

Rupe

Rupe

*Mach-
rum r-
ia u-
res et
Chri-
partu-
Eccle-*

S. C.

Rupe

*Fortitudo
Genitum, id
est, Marti-
res ad instar
cibi Xave-
rio existit,
S. Hieron.*

*Phi. Jude.
Laboris, &
cibi eadem
vix.*

¶ generationem. His metaphoris ait Fo-
boles anima-
rum à Xa-
verio, & so-
ciis conver-
sae.

1467 Fit inde, ut Xaverius, & Socii, ac
proinde univerſa Societas in gloria Marty-
rum, Japoniorum gloriuntur, gloriosi esse
existimantur, & prædidentur, & Martyres illi
omnem suam gloriam nostræ consignent fa-
miliae: quasi gloria eorum sit Jesuitarum glo-
ria. Quod Isaías expressit verbis illis: *Et in
gloria eorum superbietis.* LXX. vertunt; eritis LXX.
admirabiles. A quibus translatio, cuius memi-
nit S. Hieronymus, pulchra est: *In gloria eo-
rum purpura vestiemini.* Nota est, & ſæpe com-
mendavimus martyri ac Martyrum purpura.
Hoc regio ornatum illuſtrissimum ſplendent Mart-
tyres, eodem condecorandos Xaverium, &
Socios prædicti Vates; quasi tautumdem
præmii reportaturi ſint, ac illi qui re ipſa
affecti ſunt morte in Christi cauſa; non ob
aliam rationem, niſi quia Parentes, Magi-
ſtri, Doctores, & Apoſtoli Martyrum fue-
re. Unde merito de Xaverio jactis quod 1468
de sanctissimo ſene Eleazaro, qui Doctor fuit,
& magiſter septem fratrum Machabæorum
Martyrum illuſtrissimorum, jactat S. Nazian-
zianenus orat. 22. Septem filios obtulit inſi-
tutionis ſue fructum, hoiſtiam viventem, ſan-
ctam, Deo placentem, omni legali ſacrificio
clariorum, & puriorum. Et illud etiam, quod
S. Ambroſius iſcripit de S. Eusebio Vercel-
lenſi Epiſcopo fer. 69. *Quid de Eusebii glo-
ria predicem, cuius tota plebs iſta ſit gloria?*
Et cum dicat ſcriptura, gloria patris eſt filius
ſapiens: quanta bujus ſunt gloria, qui tanorum
ſiliorum ſapientia, & devotione letatur. In
Christo enim per evangeliū ipſe vos genuit.
Quidquid ergo in hac ſancta plebe poterit eſſe
virtutum, & gratiae, in S. Eusebii magiſterio
reperiuntur. Ex hoc autem quia quodam viru-
tum fonte lucidissimo rivulorum haec puritas
emanavit. Ecce quo jure Xaverius in glo-
ria Martyrum Japoniorum admirabilis fit, &
superbi posſit, innumerabilium filiorum pur-
pura induitus.

1466 Denique Xaverio, & sociis Jesuitis,
ut potè Sacerdotibus, & miniftris Chriſti in-
timis, ac familiaribus promittitur: *Fortitu-
dinem Gentium comedetis, & in gloria earum
superbietis.* Ex quib. verbis pater, Xaverii,
& Sociorum prædicatione deferendos eſſe
omnes Japoniorum Martyrum triumphos.
Nam in primis S. Hieronymus pulchre, ac
ſapienter dixit *Fortitudo Gentium eſt triun-
phus Martyrum.* Et quidem Japoniū in nullo
melius Christianam fortitudinem ostendere
potuerunt, quā in uno martyrii opere, in
quo illuſtrissime omnino virtus illa refle-
xerunt, ut alibi latè ostendimus. Hæc vera
Gentium fortitudo ad Christum traducta-
rum; effusam in ſe aliorum crudelitatem pa-
tienter excipere in cauſa fidei ſemel ſuſcep-
tæ. Hanc præcellentem fortitudinem futuram eſſe
viris Jesuitis ad instar cibi, prædicti Va-
tes: *Fortitudinem Gentium comedetis.* Japo-
niorum Martyrum paſſione, & triumphis So-
cietas noſtra mirè recreata, & paſta. Hinc
admirandi progressus, & incrementa minima
noſtræ familie maxima. In quam veriſimile
cadunt illa Philonis verba lib. de Sacri. Abe.
& Cain. *Exiſtō laboris, cibique eamdem
eſſe vim: nam ſicut à cibo tota vita pendet,*
una cum ſuis actionibus, & affectionibus, ita
*etiam à labore pendet quidquid in rebus bo-
num eſt.* Subinfert quā noſtram alloqueretur
Societatem; *Qui cum ſit unicus (laborum
cibus) cave illum ne poſt habeas, ut per eum*
*poriaris bonis ſimul omnibus; atque ita quā-
vis atēte junior, babeberis grandior, & jure*
primogenitorum dignior. Quid pro conciliando
verbis Isaiae ſplendore poterat dici elegan-
tius? Ex quo paſta cibo noſtra junior fa-
milia, ad miraculum uſque crevit. Cum enim
Jefuitæ, duce Xaverio, primi ipſi per Japo-
niorum, & Sinarum regna Evangelium longè
lateque diſſeminauerint, & infinitos propo-
endum Baptismate luſtraverint; innumeris ſu-
binde Martyres, quos regna illa tulere, ſelecti
Societatis noſtræ cibi ſunt, eorum triumphi,
triumphi Xaverii, & ſociorum extant.

Corona
Martyrum
aurea, gen-
maque Xa-
verio impo-
ſita.
Isai. 62. 3.

1469 Nec regalem tantum purpuram pro-
prio ſanguine infectam Martyres Japonici
Xaverio ſuo adminiſtrant, ſed coronam etiam
pretoſiſſimam auream, gemmeam, ſplen-
didentem. Isaías c. 62. 3. Eccleſiam alloquens
Christianam, ita prædicti: *Eris corona glo-
ria in manu Domini, & diadema regni in ma-
nu Dei tui.* Ubi S. Hiero. S. Cyri. & Pro-
copius explicant de corona, quam manu ſua
Dominus imponeſt capiti Chriſti, qui pater,
doctor, & magiſter Eccleſia eſt: filii autem,
& diſcipuli corona ſunt parentum, & magiſ-
trorum. Sed Hieronymum audi: *Erit quaſi
corona decoris in manu Domini, quando eam
coronaverit turba credentium: & diadema im-
perii, quod Martyres gemmarum varietate
diſtinixerint, fuerit in manu Dei, ut filium
ſuum eorum coronet viſtorius.* Simili modo Jap-
oniū Martyres gemmarum ſuarum varietate
diſtinixerunt, quod Deus ſua ipſe
manu impoſuit Xaverii capiti, ut pote cui
deferendi omnium Japoniorum Martyrum
triumphi. Ut enim S. Maximus in natali S.
Cypriani Martyris, homi. 2. *Vivendo cohor-
tatione fortiſſima innumerous cælo Martyres ac-
quisiſerunt.* Hæc ſatis de clariffimo Orientis
Apoſtolo, mundi jubare, Societas noſtræ
lumine, & columine, S. Franciſco Xave-
rio, quem ſemper in corde, ſemper in oculis
habui.

L I B E R

1470 Fit inde, ut Xaverius, & Socii, ac
proinde univerſa Societas in gloria Marty-
rum, Japoniorum gloriuntur, gloriosi eſt
existimantur, & prædidentur, & Martyres illi
omnem suam gloriam nostræ conſignent fa-
miliae: quasi gloria eorum ſit Jesuitarum glo-
ria. Quod Isaías exprefſit verbis illis: *Et in
gloria eorum superbietis.* LXX. vertunt; eritis LXX.
admirabiles. A quibus translatio, cuius memi-
nit S. Hieronymus, pulchra eſt: *In gloria eo-
rum purpura vestiemini.* Nota eſt, & ſæpe com-
mendavimus martyri ac Martyrum purpura.
Hoc regio ornatum illuſtrissimum ſplendent Mart-
tyres, eodem condecorandos Xaverium, &
Socios prædicti Vates; quasi tautumdem
præmii reportaturi ſint, ac illi qui re ipſa
affecti ſunt morte in Christi cauſa; non ob
aliam rationem, niſi quia Parentes, Magi-
ſtri, Doctores, & Apoſtoli Martyrum fue-
re. Unde merito de Xaverio jactis quod 1468
de sanctissimo ſene Eleazaro, qui Doctor fuit,
& magiſter septem fratrum Machabæorum
Martyrum illuſtrissimorum, jactat S. Nazian-
zianenus orat. 22. Septem filios obtulit inſi-
tutionis ſue fructum, hoiſtiam viventem, ſan-
ctam, Deo placentem, omni legali ſacrificio
clariorum, & puriorum. Et illud etiam, quod
S. Ambroſius iſcripit de S. Eusebio Vercel-
lenſi Epiſcopo fer. 69. *Quid de Eusebii glo-
ria predicem, cuius tota plebs iſta ſit gloria?*
Et cum dicat ſcriptura, gloria patris eſt filius
ſapiens: quanta bujus ſunt gloria, qui tanorum
ſiliorum ſapientia, & devotione letatur. In
Christo enim per evangeliū ipſe vos genuit.
Quidquid ergo in hac ſancta plebe poterit eſſe
virtutum, & gratiae, in S. Eusebii magiſterio
reperiuntur. Ex hoc autem quia quodam viru-
tum fonte lucidissimo rivulorum haec puritas
emanavit. Ecce quo jure Xaverius in glo-
ria Martyrum Japoniorum admirabilis fit, &
superbi posſit, innumerabilium filiorum pur-
pura induitus.

*S. Hieron.
Martyrum
decorata
Xaverius,
ejusque fo-
rū.*



LIBER QUINTUS

DE

UNIVERSO EXPROMPTÆ
IN MARTYRES

Crudelitatis apparatu, tūm quoad instrumenta, tūm
quoad supplicia.

O Mnem ſuperant admirationem infinita propemodū, & atrocia
omnia martyrii instrumenta, diraque ſupplicia, quibus SS. Mart-
tyres vinclati, aut vexati, vel caſi in fidei cauſa ſunt; & que exce-
perunt ipſi, ſuſtinueruntque tanta animi celſitate, conſtantia, & hilari-
tate, ut velut in alienis corporibus, imò quaſi corporis expertes dimicare vi-
derentur (quomodo loquitur Nazian.) raptis in ſummi ſuſtuporem
vel ipſis etiam Tyrannis, & carnificibus ſera quavis truculentioribus. Ani-
mum ergo ad hunc crudelitatis apparatus quoquo modo poſſum adver-
to, cum bonis Scriptoribus, quorum lectione haud parum in hoc opere
proficiemus; nova interim adhibita cura, & ſtudio non vulgari, nec
non intextis amœnis ex ſacris litteris, & Patribus illustrationibus.

Orati. t.
contra Ju-
lianum.

C A P. I.

Commendatur eximius Eccleſia Christianæ or-
natus ex omnigenis martyrii instrumentis &
triumphis.

1471 Riusquam ad ſingula martyrii in-
ſtrumenta, & exprompta in SS. Mart-
tyres ſupplicia accedam, nonnihil pre-
fari operæ pretium duxi de horum pœnaliū
inſtrumentorum gloriis in Eccleſia Christiana
reſpondentibus. Atque illud imprimitur occi-
curit expendendum, videlicet in exiūmum
Eccleſia ornatum redundante martyrii inſtru-
menta, & triumphos per ipſa reportatos à
Sacris Chriſti pugilibus. Etenim hoc illud
eſte putaverim, quod prædictor in Davi-
dico Epithalamio Ps. 44. *Aſtitit Regina à
dextris tuis in uestiū deaurato circumdata
varietate: nam Sermonem eſte de orthodo-
xa Eccleſia in ſuis Martyribus inſtar colum-
næ firmiter perſtante, pugnante, & triumphante,
ſtatui ſuperius non ſemel ex S. Ephrem.
& aliis. Modò ſtatuo prædicti hi
verbis externum ejusdem Eccleſia ornatum
planè exiūmum ex ipſiſmet martyrii inſtru-
mentis, & victoriis affuſgentem. Davidica
verba premo, ut ſuecum propinem. Pro, in
veſtitu deaurato, verit Pſalterium Arabicum,
in veſtitu purpura deaurata. Loquitur de
veſte filii aureis, & coccineis rigidentibus,
crispantibus, & undique colucentibus con-
texta. Ut enim S. Chrysſof. Homi. in Eutro-
pium. *Deaurata veſtis variegata eſt, ac ver-**

LXXX.

*vestis Eccle-
ſia purpu-
rea, varie-
gata, piſta.*

Et Juvenal. Saty. 6. v. 481.
Et lauum piſcia veſtis conſiderat aurum. Juven.
Josephus lib. 7. de Bello cap. 24. Apulejus
Nn 3 lib.

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.